

Gunvor Simonsen, *Slave Stories: Law, Representation, and Gender in the Danish West Indies* (Aarhus: Aarhus University Press, 2017). 245 pp.

Liv Helene Willumsen, UiT Universitetet i Tromsø, Norges arktiske universitet

Gunvor Simonsens studie av slavers fortellinger, slik som de kommer til uttrykk i rettsreferater fra 1700-tallet, er et grundig og interessevekkende arbeid. Det originale ved denne studien er brobyggingen mellom tradisjonell historieskriving og analyse av historisk kildemateriale – med fokus på selve narrasjonen, på narrativ diskurs, altså hvordan fortellingen er formet. Denne ‘doble’ lesningen gir utbytte i form av kunnskap om, og nærhet til enkeltaktører, samtidig som rettshistoriens kontekstuelle ramme fastholdes.

Boken har en undertittel som viser at tre elementer vies oppmerksomhet: retts-historie, representasjon av den enkelte anklagedes stemme, samt kjønnsperspektiv. I separate kapitler tydeliggjøres disse elementene gjennom dypdykk i kildematerialet, og viser i klartekst hvordan maktforhold virker undertrykkende i forhold til den anklagede personenes uttryksmuligheter og sjanser til overlevelse.

For rettshistoriens del er lovverket på de danske Vest-Indiske øyer grundig redegjort for og drøftet i boken. Det danske atlantiske rettssystemet var hierarkisk oppbygd, der de to byene Christiansted og Frederiksted hadde identisk struktur. På det laveste nivået i rettsstrukturen befant politisjef, politirett og lavere rett seg. På neste nivå befant den Vest-Indiske øvre rett seg, og på øverste nivå Høyesterett i København. Rettsreferatene som er benyttet i studien, er fra Christiansted lavere rett i St. Croix. Jurisdiksjonen hvilte blant annet på vitnemål båret frem av den enkelte mistenkte person. Rettsreferater er i særegen grad en type tekst som befin-

---

Recommended citation: Liv Helene Willumsen, review of Gunvor Simonsen, ‘Slave Stories: Law, Representation, and Gender in the Danish West Indies’ (Aarhus, 2017), *1700-tal* 16 (2019): 161–163. <https://doi.org/10.7557/4.4894>

Copyright: © 2019 The Author(s). This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited.

---

ner seg mellom muntlig og skriftlig, da det var muntlige vitnemål som nedtegnet av skriveren under rettsaken.

Studien lar leseren følge noen enkeltpersoner gjennom rettsprosessen. En av disse er slavekvinnen Sally, som presenteres allerede på bokens første side. Leseren følger henne på den skjebnetunge veien, som begynner med at hun går til Christiansted for å klage til Guvernøren, General Wilhelm Anton Lindemann, over den behandling slavene får på den farmen hvor hun arbeider. Hennes klage resulterer i at farmens administrator ble bøtelegges, men leder også til en etterforskning der hun anklages for mordforsøk på sin ektemann, Leander. Et slikt individualiserende perspektiv bidrar metodisk til å løfte frem individer på deres egne premisser, og ikke la hver person forsvinne som et nummer i mengden. Vanlige menneskers anskuelser og forestillinger om verden løftes frem, slik at små glimt av hendelser og samfunn oppfattes gjennom den enkelte personens blikk.

Selv om Sally fikk mulighet til å la stemmen sin bli hørt gjennom fortellingen hun avla under rettsaken, ble fortellingens etterdønninger farlige. Dommer Brown demonstrerte blant annet makten sin ved å vektlegge og repetere elementer i Sallys vitnemål og bevisst neglisjere hennes understreking av hun ikke hadde hatt noen intensjon om å skade mannen hun elsket – hvilket ga saken negativt utfall for henne. Ved å plukke Sallys vitnemål fra hverandre og bruke momentene slik han ønsket, ble han altså til slutt i stand til å utstede en dødsdom.

Forfatterens vektlegging av den anklagede personens *stemme*, slik den kommer frem i den avlagte bekjennelsen i rettsalen, viser seg fruktbar både som metodologisk grep og i kraft av de innholdsmessige resultater. Det er midlertid i møte med lovens stemme at rettsreferatet får sin endelige form, slik at både den lærde juridiske stemme og den anklagedes stemme speiles i de nedskrevne referater. Det er når rettsreferatene i analytisk sammenheng kobles med spørreordene «hvordan» og «hvorfor», at bokens mest interessante passasjer er plassert.

Kjønnsperspektivet kan følges som en streng gjennom studien. Både menn og kvinner føres for retten, og begge kjønn vies oppmerksomhet. Forfatteren argumenterer for at kjønn skapte en narrativ åpning, eller et narrativt rom, som afrikanske og afro-karibiske slaver noen ganger utnyttet for å etablere seg selv som subjekter gjennom de fortellinger de fremførte foran den danske Vest-Indiske rett. Selv om slaver og dommere på hver sin kant hadde forutinntatte idealer om mannlighet og kvinnelighet, delte de en oppfatning om hvordan kjønnsideologier kom i spill i atlantisk slaveri. Denne oppfatningen banet vei for det som skjedde i rettsalen. Det ble en assymmetrisk dialog der slavene, enten de var menn eller kvinner, gikk ut som den tapende part.

Seksualitet er et aspekt som er integrert i bokens drøftinger. Mange hvite i Vest-India, deriblant embetsmenn, betraktet afrikansk seksualitet som meget kraftig, og oppfatningen var at afrikanere brakte med seg både elementer knyttet til kjønn og til seksualitet fra sine hjemland. Dette hadde betydning for de holdningene som eksisterte i tilknytning til rase. En del slavekvinner etablerte seksuelle forhold til eierne sine eller til andre hvite menn, hvilket i en del tilfeller førte til frigivelse. Seksualitet var også et aktuelt tema for misjonærer som etablerte seg på de Vest-Indiske øyer i 1732: De oppfattet til å begynne med afrikansk seksualitet som en hovedhindring for misjonsvirksomheten, men opplevde også at det utviklet seg et kraftfullt bilde av den kristne slave. Bokens synspunkter på kjønn, rase og seksualitet er innsiktsfulle og nyanserte.

Forfatterens blikk for den narrative diskursen gir stor positiv uttelling i denne boken. Viljen til å nærme seg de historiske kildene med en mer nærgående lesning enn en vanlig historisk metode gir innblikk i enkeltpersoners håp, frykt og ønsker; de gestalter seg som hele mennesker, mennesker hvis beveggrunner trer frem for leseren, selv om vi står overfor et tidsgap på 300 år. Når denne personifiserte fremstillingen hviler på et rettshistorisk fundament, og så å si flombelyses av lovens bokstav og juridisk praksis, blir urettferdighet satt i relieff. At det er den formelle makten som til syvende og sist rå, hersker det ingen tvil om – og det er Simonsens fortjeneste at dette anskueliggjøres gjennom stegvis utvidelse av analysen.

Boken utmerker seg ellers positivt i selve måten detaljkunnskap løftes frem på. Illustrasjoner og kart bidrar til å krydre kunnskapsfeltet og supplere med tilleggs kunnskap. Et omfattende kildemateriale gjennomgås. De rikholdige kildene, nøyaktig nedtegnet av danske skrivere, speiler et annerledes samfunn og en annerledes kultur enn den europeiske. Ikke minst gjelder dette de hvite menns overgrep mot slavekvinner.

Med denne boken gir Gunvor Simonsen et betydelig bidrag til individualisert historiefremstilling av de spesielle rettslige kilder som rettsreferater i et koloniområde på andre siden av Atlanterhavet utgjør. Forfatteren har hatt vilje, mot og tålmodighet til metodologisk å pløye ny jord. De anklagede menneskene har fått komme til orde. Resultatet er fremragende, da leseren gjennom analyse av rettslokalets diskurs får innblikk i enkeltpersoners forståelseshorison, samtidig som historisk basiskunnskap skaper en faktabasert grunnvoll. Boken er et nybrottsarbeid som fortjener oppmerksomhet innen rettshistorie, diskursanalyse og studium av kjønnsperspektiv. Arbeidet viser til fulle hvordan tverrfaglighet kan bidra til å overrisle og berike historisk forskning, og boken vil ikke minst inspirere historikere til metodologisk breddeperspektiv i arbeidet med nærlesning av kilder.